

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาล

ตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

ADMINITRATION IN ACCORDANCE WITH BRAHMAVIHĀRADHAMMA OF TASAK SUB-DISTRICT MUNICIPALITY ORGANIZATION, PHICHAI DISTRICT, UTTARADIT PROVINCE

พระพูนศักดิ์ สิริธมโม (ถนอมสัจย์)*

Phra Poonsak Siridhammo (Thanomsat)

อาจารย์ ดร.ดำเนิน หมายดี**

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒน์, ดร.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำแนกตามความคิดเห็นของประชาชน และ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่อยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน ๓๑๑ คน จากประชากรจำนวนประชาชน ๑,๓๙๐ คน โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของทาโร ยามาเน่ (Taro, Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๒๗ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด การวิจัย

*นิสิตปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๓๓ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, E-Mail Address: poonsak_2330@hotmail.com (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

**อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ รูป/คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

- ๑) การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๓๑$, $S.D. = ๐.๓๖๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านเมตตาอยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ ด้านอุเบกขา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ตามลำดับ
  - ๒) การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนด้านรายได้ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
  - ๓) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ด้านเมตตาพบว่า การบริหารงานของเทศบาลไม่มี ความมั่นใจในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ไม่กล้าที่จะมองการณ์ไกลและยังไม่เข้าใจถึงปัญหา และ ความต้องการของบุคลากรและประชาชน พิจารณาความดีความชอบ ไม่พิจารณาตามผลงาน ด้านกรุณาพบว่า การบริหารงานของเทศบาลไม่ค่อยมีเวลาในการให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาเมื่อประชาชนประสบปัญหา การบริหารงานของเทศบาลไม่มีการสอบถามสุขภาพของประชาชนเท่าที่ควร บางครั้ง ไม่ค่อยคำนึงถึงความทุกข์ ของประชาชน ด้านมุทิตาพบว่า การบริหารงานของเทศบาลไม่ค่อยแสดงออกถึงความยินดีเท่าใดนัก การบริหาร บางครั้งไม่มีมุทิตา การให้ความสำคัญต่าง ๆ กับประชาชนที่มาติดต่อประสานงาน ด้าน อุเบกขาพบว่า การบริหารงานเทศบาลยังบกพร่องในเรื่องของความยุติธรรมในการให้รางวัลกับ ประชาชน การวางตนเป็นกลางของเทศบาลยังมีการลำเอียงไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน บางครั้งการบริหารงานของเทศบาลยังจัดการไม่ค่อยยึดถือความถูกต้อง ส่วนข้อเสนอแนะ การบริหารงานของเทศบาลควรมีการส่งเสริมบุคลากรและประชาชนให้นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน และควรให้ความเป็นธรรมกับบุคลากรและประชาชนทุกคนโดยเท่าเทียมกัน
  - ๔) ผลการสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการบริหารงานในการทำงานของเทศบาล เพื่อให้ประชาชนที่มารับการให้บริการเกิดความสะดวก และความสุขในการได้รับการบริการจากเทศบาล ยังส่งผลทำให้การบริหารงานมีความรู้เรื่องเจริญกว่าหน้าด้วยหลักธรรมที่นำมาปฏิบัติในองค์กร
- คำสำคัญ:** การบริหารงาน, หลักพรหมวิหารธรรม

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1)to study the administration in accordance with Brahnavihāradhammaof Tasak Sub-District Municipality, Phichai District,Uttaradit Province, 2)To compare the opinion of opinion the administration in accordance with Brahnavihāradhammaof Tasak Sub-District Municipality, Phichai District,Uttaradit Province by classifying on the Personal factors, 3) to study the

problems, obstacle and suggestions administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province, and 4) to study development guideline Administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province.

The study was a mixed method research. Population and sample were 1,390 people. The samples were 311 people by using the formula of Taro Yamane. The data were collected by using questionnaire and analyzed by using computer program in Social Sciences research for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to describe general information. Testing the hypothesis by t-test and F-test with One Way ANOVA found that was difference then test by the least significant difference. In the part of open-end showed the problems, obstacle, and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open-end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, and then content analyzed.

The results of research were found as follows;

1. the administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province was found that, the overall was at the highest level ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.362). Considering the administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province in each aspect from the highest to lowest were found that the Mettā aspect (loving-kindness) was at the highest level, the second level were the Upekkhā, Karunā and Muditā aspect respectively.

2. The comparison of the administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province using the hypothesis test by different analysis according to individual factor that was found that the gender, age, education and career were not different that rejected the hypothesis but the income was different that the hypothesis was accepted.

3. The problems, obstacles, and suggestions administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province was found that the Mettā aspect (Loving-kindness), administration of municipality did not have a confidence to decide, be afraid to look far ahead, did not understand a problem and not consider the people by works but consider by goodness. The Karunā aspect (Compassion) was found that administration of municipality did not have the time for advice and solve a problem of people, did not

ask about healthy and sometimes unconsidered a suffering of people. The Muditā aspect (Sympathetic joy) that administration of municipality did not show gladness sometime did not have sympathetic with people who comes to coordinate. The Upekkhā aspect (Equanimity) the administration of municipality defect about justice in gets a reward to people. Municipality be partial, did not open-mindedness, did not stand for fairness. Suggestion they should have promoted a moral principle for make people used it in administration and should give the fair and neutrality with every people.

4. The result of interview the guideline the administration in accordance with Brahmavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province were found that the mostly important informant were to emphasize about the administration of municipality should have apply the moral principle to their work for make a people who comes to use service and more than that be the cause of progress in administration by bring a moral principle apply to their organization.

Keywords: The four sublime states, With Brahmavihāradhamma

๑. บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้นในประเทศไทยมายาวนาน ตั้งแต่เป็นการทดลองการปกครองท้องถิ่นในรูปของสุขาภิบาลจนกระทั่งปัจจุบัน การปกครองท้องถิ่นมีมามากกว่า ๑๐๐ ปี หากแต่ที่ผ่านมามีบทบาทความสำคัญและความรับผิดชอบจำกัดมาก มักถูกมองว่าเป็นเพียงแขนงของหน่วยงานราชการ ประชาชนทั่วไปไม่มีความเข้าใจว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานเพียงเก็บขยะ ดูแลสวน และทำความสะอาดถนนหนทาง การเลือกตั้งท้องถิ่นก็มักไม่ค่อยได้รับความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฝ่ายราชการมักดำรงตำแหน่งผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย ด้วยเหตุผลว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีความพร้อมในการดูแลตนเอง สภาพการณ์ที่ผ่านมาทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสการพัฒนาในหลายเรื่องทั้งด้านการพัฒนาประชาธิปไตยและการพัฒนาประเทศ เพราะการรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) ที่ผ่านมา ถึงแม้จะช่วยให้นโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ในมาตรฐานเดียวกัน หากแต่การรวมศูนย์อำนาจทำให้เกิดการกระจุกตัวของความเจริญ ทั้งเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ด้วยความคาดหวัง บทบาทและความรับผิดชอบที่มากมายเช่นนี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถสร้างผลงานตามที่คาดหวัง นอกจากจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว จะส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อระบบการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง นั้นหมายถึงการพัฒนากลไกทุกส่วนของการปกครองท้องถิ่นให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

และมีประสิทธิภาพ^๑ กฎหมายจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โครงสร้างองค์กรอำนาจหน้าที่ การบริหารงานบุคคล และการคลังถูกกำหนดไว้โดยกฎหมาย การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เราเข้าใจถึงการปกครองท้องถิ่นที่นับวันยังมีความสำคัญมากขึ้น^๒ และทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกัน ดังคำกล่าวของ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ที่ว่า “การปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจเปรียบเหมือนห้องใหญ่ๆ ที่มีดวงไฟเพียงดวงเดียวส่องสว่างอยู่กลางห้อง แม้นดวงไฟนั้นจะสว่างสักเพียงใดย่อมไม่สามารถทำให้ทุกซอกทุกมุมของห้องได้รับแสงสว่างอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันได้ การกระจายอำนาจเปรียบเหมือนการจุดไฟดวงเล็กๆ ขึ้นทั่วทุกมุมห้อง แม้จะเป็นดวงไฟเล็กๆ แต่ก็ทำให้แสงสว่างได้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั้งห้อง”เทศบาล เป็นราชการส่วนท้องถิ่นแบบหนึ่ง เป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติ ๒๔๙๖ (แก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๕๒) หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในการจัดตั้งเทศบาลตำบล พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิมทั้งหมดขณะนี่ยังมีผลบังคับใช้ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๓^๓ เทศบาลตำบลมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้างและบำรุงถนน และท่าเรือ ดับเพลิงและกู้ภัย จัดการศึกษา ให้บริการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และรักษาวัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่นๆ ได้ตามสมควร^๔

การบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ยังมีปัญหาการบริหารงาน ๑) การวางแผน ๒) การจัดการองค์การ ๓) การจัดหาบุคคล ๔) การอำนวยการ ๕) การประสานงาน ๖) การรายงาน ดังนั้นการพัฒนาองค์กรจึงควรที่จะพัฒนาการบริหารให้มีการนำหลักธรรมมาพัฒนาใช้ในการบริหารงาน เพราะว่าผลที่จะเกิดตามมาจากการประพฤติตามหลักธรรมนั้นก่อให้เกิดผลดีหลักธรรมที่ว่านี้คือ หลักพรหมวิหารธรรม มี ๔ ประการ คือ ๑) เมตตา (ความรัก) คือ ความปรารถนาดี ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข ๒) กรุณา (ความสงสาร) คือ ความช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์โศกใจที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง ๓) มุทิตา (ความพลอยยินดี) คือ เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีความสุขก็มีใจ

^๑ อรรถัย ก๊กผล (ผศ.ดร.) และธนัชฐา สุขะวัฒน์, **คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส, ๒๕๕๑), หน้า ๓-๕.

^๒ สมคิด เลิศไพฑูรย์ (รศ.ดร.), **รัฐธรรมนูญกับการปกครองส่วนท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑-๒.

^๓ ไพโรจน์ สุวรรณฉวี, **รวมกฎหมายท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

^๔ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, **เทศบาลตำบล**, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/เทศบาลตำบล>, [๒ มกราคม ๒๕๕๗].

เข้มแข็งเบิกบาน เมื่อเขาประสบความสำเร็จองามยิ่งขึ้นไปก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย ๔) อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง) คือ การมองตามความเป็นจริงโดยวางจิตเรียบเสมอมั่นคงเที่ยงตรง ดุจตราซึ่งมองเห็นการที่จะได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุที่ประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัย และปฏิบัติไปตามความเที่ยงธรรม^๕ พรหมวิหารธรรม นี้เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ เพราะถือได้ว่าเป็นหลักธรรมที่ทำให้หน่วยงานมีความตั้งใจ มีความเพียรพยายามในการทำงานแม้บางครั้งต้องพบกับปัญหาที่ต้องหาเหตุผลเพื่อแก้ไขปัญหานั้นผ่านไปด้วยดีหน่วยงานจะประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ว่า มีการดำเนินการบริหารงานอย่างไร พร้อมทั้งได้นำหลักพรหมวิหารธรรมมาพัฒนาใช้กับการบริหารงานของเทศบาล อันจะเป็นผลดีต่อการจัดการบริหารงานของเทศบาล ให้มีความสามารถเฉพาะด้านการวางแผน การจัดการองค์การ การจัดหาบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน และการรายงาน ว่ามีทักษะทางวิชาชีพ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ อันจะส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าภายใต้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ตามความคาดหวังของประชาชน ในท้องถิ่น และเป็นการพัฒนาประเทศชาติอีกทางหนึ่งด้วย

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามความคิดเห็นของประชาชน

๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

๓. ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี” การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละชุมชนของเทศบาลตำบลท่าสัก ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการนำหลักพรหมวิหารธรรม มาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี โดยสังเคราะห์จากหลักพรหมวิหาร ๔ ในพระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ทีมนิกาย มหาวรรค ได้แก่ ๑) เมตตา (ความรัก) ๒) กรุณา (ความสงสาร) ๓) มุทิตา (ความพลอยยินดี) ๔) อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง)

^๕ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๒๗/๒๕๖.

๒. ขอบเขตด้านตัวแปร

๑. ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยนำหลักพรหมวิหารธรรมมาพัฒนาการบริหารงาน คือ ๑) เมตตา (ความรัก) ๒) กรุณา (ความสงสาร) ๓) มุทิตา (ความพลอยยินดี) ๔) อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง)

๓. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เพศชาย จำนวน ๖๔๙ คน เพศหญิง จำนวน ๗๔๑ คน รวม ๑,๓๙๐ คน^๖ ใช้ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๑๑ คน นอกจากนี้ได้กำหนดประชากรในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ รูป/คน โดยสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๔. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เขตการปกครองของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ประชากรที่ได้จากการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๑,๓๙๐ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๑๑ คน โดยการคำนวณใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ รูป/คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

๕. สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนใหญ่มีเพศชาย จำนวน ๑๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ อายุระหว่าง ๒๑-๓๐ ปี จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑ และมีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง ๕,๐๐๑ -๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๔ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗

^๖ข้อมูลของตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์, สถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน แยกชายพื้นที่ ระดับตำบล, ณ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗. (อัสสัณนา)

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับความเห็นในด้านเมตตา(ความรัก) ด้านกรุณา(ความสงสาร) ด้านมุทิตา(ความพลอยยินดี) และด้านอุเบกขา(ความมีใจเป็นกลาง) อยู่ในระดับมากที่สุด

๓. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ด้วยการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกันจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี นั้น สรุปได้ดังนี้

ด้านเมตตา(ความรัก) เทศบาลควรมีวิสัยทัศน์ที่ดี ประกอบด้วยเมตตาธรรม และเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของบุคลากรและประชาชน เทศบาลควรพิจารณาตามผลงาน มิใช่พิจารณาตาม ความชอบใจของตน และไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ด้านกรุณา(ความสงสาร) ควรมีเวลาในการให้คำปรึกษา กับประชาชน และควรมีการสอบถามปัญหาเรื่องต่าง ๆ ควรมีโครงการตรวจสุขภาพ ประจำเดือนหรือประจำปีให้กับบุคลากรหรือประชาชน ควรเปิดใจให้กว้างให้ความช่วยเหลือ ความทุกข์ยากของบุคลากรและประชาชนอย่างเป็นธรรม

ด้านมุทิตา(ความพลอยยินดี) ควรแสดงความยินดี ความ ชื่นชม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรและประชาชน ควรมีความพลอยยินดีต้อนรับ เอาใจใส่ในการให้การประสานงานต่าง ๆ ของบุคลากร และประชาชน

ด้านอุเบกขา(ความมีใจเป็นกลาง) ควรให้ความยุติธรรม ความ เสมอภาค ในการให้รางวัลกับประชาชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงาน ควรประพฤติปฏิบัติ โดยการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารงาน

๕. แนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี นั้น สรุปได้ดังนี้

ด้านเมตตา(ความรัก) เทศบาลต้องพิจารณาตามผลงาน มิใช่พิจารณาตามความชอบใจของตน และไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เทศบาลต้องมีการดูแลประชาชนอย่างจริงจัง เทศบาลต้องเข้าหาประชาชนให้มากกว่านี้

ด้านกรุณา(ความสงสาร) ต้องมีเวลาในการให้คำปรึกษากับประชาชน และต้องมีการสอบถามปัญหาเรื่องต่าง ๆ เปิดใจให้กว้างให้ความช่วยเหลือความทุกข์ยากของ ประชาชนอย่างเป็นธรรม มีความใส่ใจในปัญหาของ ประชาชน

ด้านมุทิตา(ความพลอยยินดี) มีความพลอยยินดีต้อนรับเอาใจใส่ในการให้การประสานงานต่าง ๆ ของบุคลากร และประชาชน การบริหารงานต้องสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานและ

ประชาชนเข้าอบรมเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพของงาน เทศบาลต้องมีการให้ความสำคัญกับการประสานงานของ บุคลากรและประชาชน

ด้านอุเบกขา(ความมีใจเป็นกลาง) เทศบาลต้องประพฤติปฏิบัติ โดยการนำหลักธรรมมาใช้ในการ บริหารงาน ต้องมีการให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาค การวางตนเป็นกลางของเทศบาลต้องไม่มีการลำเอียง และคอยยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตริต์” พบว่า ผลการวิจัยโดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตริต์ มีระดับการบริหารตามหลักพรหมวิหารธรรมโดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตริต์ยังสามารถบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมได้ครบทุกด้าน การบริหารงานควรจะต้องได้รับการพัฒนาให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและแสดงออกมาในรูปของผลงาน เพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร และเมื่อนำหลักพรหมวิหารธรรมมาบริหารงานในเทศบาลตำบลท่าสัก มากเพียงใดย่อมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของคนในชุมชนและเทศบาลให้ประสบความสำเร็จและความสุขอย่างถ้วนหน้าแต่ตรงกันข้ามหากการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าสัก ถ้าในแต่ละด้านบกพร่อง ย่อมเกิดความเสียหายต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าสักโดยรวม และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตริต์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

๗. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ควรจัดการบริหารงาน ทำให้เป็นที่ยอมรับ ของบุคลากรและประชาชน เพราะเทศบาลได้เสียสละ ทุ่มเท เวลาในการบริหารงานให้กับ ประชาชนอย่างเต็มที่และสุดความสามารถ ควรมีไมตรีจิตต่อประชาชนตลอดจนถึงผู้ร่วมงานอีกด้วย กล่าวคือ เทศบาลปรารถนาอยากให้ประชาชนเหล่านั้นได้มีความสุขในการได้รับการให้บริการเป็นธรรมกับประชาชน และผู้ร่วมงานทุกคนโดยไม่เลือกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๒. ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานให้กับผู้ร่วมงานได้ โดยได้เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานและประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ที่สำคัญ เทศบาลไม่ได้ทำงานโดยลำพัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและประชาชน และยังส่งเสริมให้บุคลากรและประชาชนในเขตเทศบาลได้ มีโอกาสไปศึกษาต่อเพื่อนำมาพัฒนางานในเทศบาลของตน

๓. ควรประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานและประชาชน เทศบาลได้ยกย่อง ชมเชยผู้ร่วมงานและประชาชนที่ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน โดยการแสดงความยินดีกับท่านที่ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน พร้อมกันนั้นยังให้ความสำคัญในส่วนของบุคลากรและประชาชนที่ได้แข่งขันกิจกรรม ต่าง ๆ แล้วได้รับรางวัล เทศบาลก็พลอยยินดี และแสดงความยินดีกับบุคคลเหล่านั้นอีกด้วย

๔. ควรมีความเข้าใจเป็นกลาง กล่าวได้ว่า เทศบาลบริหารงานด้วยความเป็นกลางในการตัดสินปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยไม่มีการเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ให้ความยุติธรรมกับทุกฝ่าย และเมื่อผู้อื่นผิดพลาดหรือได้รับความวิบัติ ไม่แสดงออกถึงอาการสมน้ำหน้าเมื่อเขาพลาดไปแล้ว เป็นต้น

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

ไพโรจน์ สุวรรณฉวี. **รวมกฎหมายท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๔๘.
สมคิด เลิศไพฑูรย์ (รศ.ดร.). **รัฐธรรมนูญกับการปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๔๗.
อรรถัย กิกผล (ผศ.ดร.) และธนัชฐา สุขะวัฒนะ. **คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น : วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส, ๒๕๕๑.

(๒) เอกสาร

ข้อมูลของตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์. **สถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน แยกรายพื้นที่ระดับตำบล**, ณ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, **เทศบาลตำบล**, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/เทศบาลตำบล>, [๒ มกราคม ๒๕๕๗].